

FAGDAG EKSPORT – NÆRINGSFORENINGEN 21. MARS 2023

Oppdatering: Sanksjoner og eksportkontroll

Fagdag EKSPORT 2023

ADVOKAT HÅKON STALHEIM MELDAHL

21.03.2023

THOMMESSEN

”

Norske virksomheter **vil i 2023 bli utsatt for skjulte og fordekte forsøk på anskaffelse av varer og teknologi** fra aktører involvert i fremmede staters programmer for masseødeleggelsesvåpen og annen militær utvikling. Norske forsknings- og utdanningsinstitusjoner vil utnyttes til ulovlig kunnskapsoverføring. **Aktører knyttet til Russland, Kina, Iran og Pakistan vil representere en særskilt utfordring.**

PST – Nasjonal trusselvurdering 2023
[HTTPS://WWW.PST.NO/ALLE-ARTIKLER/TRUSSELVURDERINGER/NTV-2023/](https://www.pst.no/alle-artikler/trusselvurderinger/ntv-2023/)

Sanksjoner er

Finansielle
begrensninger, frys av
midler og forbud mot å
gjøre midler tilgjengelig

Utenrikspolitiske
virkemiddel

Eksport- og
importbegrensninger

Er sanksjonene bindende i Norge?

Inkorporering i Norge av EU- og FN-sanksjoner i norsk lov i medhold av **sanksjonslova** av 16. april 2021

Kan innføre "**secondary sanctions**" – f. eks USA

Eller – komme til anvendelse på grunn av statsborgerkap, selskapstilknytning eller valuta (f.eks USD)

Tre typer sanksjoner

Rettet mot spesielt angitte **fysiske eller juridiske personer**

Rettet mot bestemte **sektorer**

Generelle forbud – investering/handel f.eks mot regioner

Norsk rett: konsekvenser av brudd på sanksjoner

Bøter eller fengsel inntil **tre år** eller begge deler, men **seks måneder** ved uaktsomme overtredelser

Både **forsettlige og uaktsomme overtredelser** er straffbare (i praksis: det gjelder en undersøkelsesplikt)

Forsettlig omgåelse straffes på samme måte som lovbrudd, jf. forskriften § 22

Begrensning av erstatningsansvar for **manglende kontraktsoppfyllelse** som følge av sanksjonene

Eksporthkontroll – sikkerhetspolitikk i praksis

Eksporthkontroll-loven og eksporthkontrollforskriften:

Håndheves av
Utenriksdepartementet ved
Seksjon for eksporthkontroll

Lisensplikt ved

- Eksport av varer på Vareliste 1 (militært utstyr)
- Eksport av varer på Vareliste 2 (flerbruksmateriell)
- Eksportkontrollforskriften § 5: **Tjenester** "for øvrig som kan tjene til å utvikle et lands militære evne, som ytes i utlandet eller her i landet for bruk i utlandet, krever lisens fra Utenriksdepartementet"
- Eksportkontrollforskriften § 7: Øvrige varer, teknologi og tjenester til:
 - Biologiske/kjernefysiske våpen
 - **Militær bruk i områder underlagt våpenembargo**
 - Militær bruk i områder **hvor det er krig, krig truer** eller land hvor det er **borgerkrig**
 - Vare, teknologi eller tjeneste som "direkte kan tjene til å **utvikle en stats militære evne** på en måte som ikke er forenlig med vesentlige norske sikkerhets- og forsvarsinteresser." ("**Catch all**")

Kapitalmarkeder – verdipapir –
banksektor – investeringer

Listeføring

Frys og forbud mot å gjøre midler eller formuesgoder tilgjengelig

- Sentralt for banker og finansinstitusjoner: Forpliktelse til å fryse midler og formuesgoder som tilhører eller kontrolleres av listeførte personer eller selskaper (sanksjonsforskriften § 3)
- Også krav om at "Ingen **penge** eller **formuesgoder** skal **stilles til rådighet**, verken **direkte eller indirekte**, eller **være til fordel for fysiske eller juridiske personer oppført i vedlegg I.**"
- Gjelder også selskaper kontrollert av listeførte personer eller selskaper

EU Commision Opinion 19 June 2020:

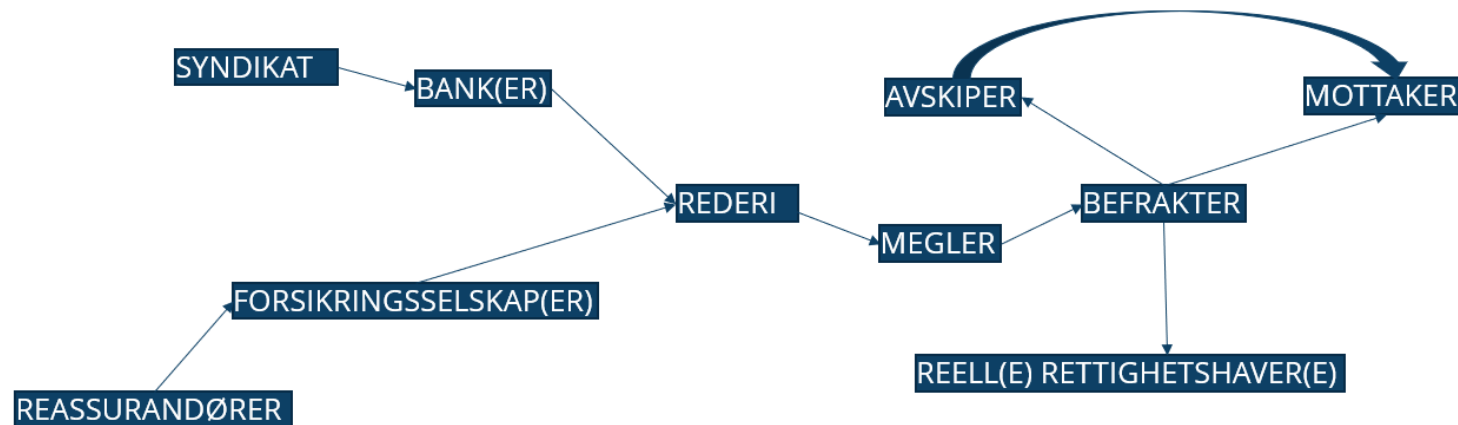
- “a. the power to appoint or remove a majority of the members of the administrative, management or supervisory body of such legal person or entity;*
- b. using all or part of the assets of a legal person or entity;*
- c. sharing jointly and severally the financial liabilities of a legal person or entity, or guaranteeing them;*
- d. having influence as regards corporate strategy, operational policy, business plans, investment, capacity, provision of finance, human resources and legal matters;*
- e. putting in place or maintaining mechanisms to monitor the commercial conduct of the legal person or entity;*
- f. other indicia such as sharing a business address or using the same name which could cause third parties to have the impression that the two entities are in fact part of the same undertaking.”.*

Særlig om eksport/importforbud

- Videre eksport og importforbud. EU har innført 10 sanksjonspakker, hvor varer og teknologilistene har blitt stadig utvidet
- Forbud mot å "direkte eller indirekte selge, levere, overføre eller eksportere varer og teknologi"
- Eksportforbudene inneholder et sekundærforbud mot **direkte eller indirekte** å yte finansiering, finansiell bistand, faglig bistand, formidlingstjenester eller andre tjenester knyttet til varer og teknologi
 - Blant annet: Forsikring, reassuransse, megling, teknisk støtte, muntlig bistand, tilskudd, lån, garantier eksportforskudd, eksportkredittforsikring
- Til fysiske eller juridiske personer i Russland eller til bruk i Russland
- Tollkoder (HS- eller CN-koder) – men enkelte av sanksjonene benytter varelistes (vurder veiledning med tabeller med kryssreferanser til tollkoder)

Illustrasjon

- Sanksjonsforskriften § 16a
- Category VI – Marine
- X.A.VI.001 Vessels, marine systems or equipment, and specially designed components therefor, components and accessories as follows:
- (..)
- **Vessels (surface or underwater)**, including inflatable boats, and specially designed components therefor, other than those specified in the CML or in Regulation (EU) 2021/821;
- Note: X.A.VI.001.f does not control **vessels on temporary sojourn**, used for private transport or for the transport of passengers or goods from or through the customs territory of the Union

Omgåelse

- Eget forbud mot omgåelse av regelverket i sanksjonsforskriften § 20
- Rammer **forsettlig** deltakelse i aktiviteter som har som formål eller virkning å omgå forbudene i forskriften

- Rammer etter ordlyden vidt

§ 20. Omgåelser

Det er forbudt forsettlig å delta i aktiviteter som har som formål eller virkning å omgå forbudene fastsatt i denne forskriften, herunder ved å opptre som stedfortreder for fysiske eller juridiske personer omtalt i forbudene eller ved å opptre til deres fordel ved å benytte unntakene i denne forskriften.

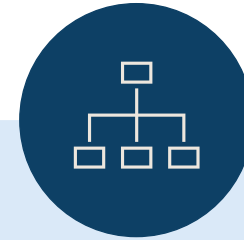
0 Endret ved forskrift [18 mars 2022 nr. 410](#).

Hvordan tilnærme seg regelverket?

Moment mot foretraksstraff

- Strl. § 28 c) "om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget lovbruddet,

Elementer i et compliance-program

- "Tone from the top" – ledelsesfokus på etterlevelse, organisering, ansvarsfordeling og ressurssetting
- Risikovurdering og screening av kunder og leverandører
- Opplæring/trening
- Kontroll, revisjon, varsling og tiltak
- Dokumentasjon

Mer enn bare juss

Er det lov?

LOVLIGHET

KONTRAKTSFORPLIKTELSE
LÅNEAVTALER
FORSIKRINGSAVTALER

RISIKOVURDERINGER
FINANSIELL RISIKO/
OPPGJØRSRISIKO
ENDRING I REGELVERK

Er det lurt?

OMDØMME – POLICY

Innholdet i dette foredraget er ikke ment å erstatte juridisk rådgivning. Deltakere bør ikke basere seg utelukkende på denne informasjonen, men alltid søke profesjonell juridisk bistand. Thommessen tar intet ansvar for informasjon i foredraget som skulle vise seg å være unøyaktig, mangelfull eller uriktig.